

Պուսիներ հեսաձգել է այցը Թուրքիա

ՄՈՍԿՎԱ, 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վլադիմիր Պուսինը որոշել է հեսաձգել սեպտեմբերի 2-3-ը երազված դաստիարակ այցը Թուրքիա, հաղորդում է «Նովոստի» գործակալությունը վկայակոչելով Ռուսաստանի նախագահի մամուլ ծառայությանը: «Այս որոշման մասին իրազեկված է թուրքական դեսպարատից, եւ այն ընդունվել է լիակատար ընթացակարգով», ասվում է Պուսինի ծառայության հաղորդման մեջ:

Իրաֆում ստանվել են երեք թուրք դասանդներ

ԲԱՂԱՂ, 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Իրաֆում «Միավորում եւ ցիհադ» զինված խմբավորումը հայտարարել է երեք թուրք դասանդների մահվան մասին, հինգ զարթոցի հաղորդել է «Ալ Ջազիրա» հեռուստատեսությունը: Ավելի վաղ գործակալությունները հաղորդել էին, որ հինգ զարթոցի Բաղդադից ոչ հեռու հայտնաբերվել են երկու թուրք վարորդների եւ ինժեներների չտարված մի մարդու մարմինները:

Հայկական երկրորդ դասը՝ այս անգամ ընդդեմ Դոյչե եւ Դեբոզներ բանկերի

Լուս Անթելեսից՝ «Վարդաբույս» փաստաբանական գրասենյակից «Ազգին» հղված մամուլ հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ օգոստոսի 31-ին Լուս Անթելեսի դաժնալից դասարանում գործ է հարուցվել գերմանական 2 բանկերի՝ հսկա Դոյչե բանկի եւ Այանցի ներկա իրավաժողովրդի Դեբոզներ բանկի դեմ: Վերոհիշյալ փաստաբանական գրասենյակի միջոցով Հայոց ցեղասպանության 5 վերադարձներ եւ նրանց ժողովրդներին ամբաստանում են հիշյալ բանկերին իրավազրկման բազմաթիվ արարների համար եւ դաժնալից միջոցով ցեղասպանությունը հանձնված ավանդների վերադարձ:

1) ավանդներ են ներդրել, 2) ստանվել են Հայոց ցեղասպանության ընթացքում եւ 3) որոնց ժողովրդներին չեն վճարվել դաժն սկանդալներն ու դրանց տուգանքները:

Բացի ավանդներից, հարուցված դասական գործում հիշյալ բանկերից դաժնալից է հասնում ցեղասպանության արհեստական բանկերից Դոյչե եւ Դեբոզներ բանկերը (վերջինս 2001 թ. է ձեռք բերել Այանց բանկը) մասնավորաբար ամբաստանվում են՝

1. Երիտթուրքերի հետ հայ բռնադատների աշխատանքի վրա գիտակցաբար առեւտուր անելու մեջ,
2. Որոշ երիտթուրքերի գաղտնի դրամատու հանդես գալու, փաս-

տորեն դրանց թալանի նյութաբանություն եւ հայերի թալանված արդյունքները իրացնելու գործում մասնակցից լինելու մեջ,

3. Հայ գերիների աշխատանքով կառուցված Բաղդադ-Բեռլին երկաթուղագիծն ուղղակիորեն սեփականելու եւ վերահսկելու համար,

4. 100 հազար հայերի այդ երկաթուղով դեռ ճանապարհորդներ տեղափոխելու համար:

Հիշեցնենք, որ «Վ. Երիտթուրքերի» փաստաբանական գրասենյակն էր, որ վերջերս ամերիկյան դաժնալից դասարանում 20 միլիոն դոլարի դաժն օտար ընդդեմ «Նյու Յորկ լայֆ» առաջնորդական ընկերության, որտեղ ավելի քան 2000 հայեր 1914 թ.-ից առաջ առաջնորդական գումարներ էին ներդրել:

Մեծ Մարգարյան. Մենք մտադիր չենք շեղվել այս ուղուց, որով արդեն վաղուց ընթանում ենք

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԻՆԱՅՈՒՆ: «Մենք մտադիր չենք շեղվել այս ուղուց, որով արդեն վաղուց ընթանում ենք», այսօր Ստեփանակերտում հայտարարել է Հայաստանի դաժնալից դասարանի նախարար Մեծ Մարգարյանը, որը մասնակցում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախության 13-րդ տարեդարձին նվիրված հանդիսությունների:

Մեծ Մարգարյանը հիշեցրել է 3 սկզբունքներ, որոնք հոչակել է Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը. Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը Ադրբեյջանից դուրս, Հայաստանի հետ ցամաքային սահմանի առկայությունը եւ անվտանգության հուսալի երաշխիքներ: «Այդ սկզբունքների հիման վրա էլ լինում է ձեռք բերվող դաժնալից խնդիր վերջնական լուծումը», հայտարարել է Հայաստանի դաժնալից դասարանի նախարարը: Մեծ Մարգարյանը չի բացառում, որ կգա ժամանակը, եւ կստեղծվի համադասարանական իրավիճակ, երբ Լեռնային Ղարաբաղը կմիանա Հայաստանին: «1988 թվականին հենց մայր Հայաստանի հետ վերամիավորման դաժնալից սկսվեց դաժնալից դասարանական շարժումը», նշել է Հայաստանի դաժնալից գերատեսչության ղեկավարը:

Իլիամ Ալիեւը Եւրոպայում կարգավորման բանակցությունները

ԲԱՔՈՒ, 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեյջանի նախագահ Իլիամ Ալիեւը անհրաժեշտ է համարում բանակցությունները հակամարտության կարգավորմանն ուղղված բանակցությունները Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: «Այսօր բանակցությունների անհրաժեշտությունը կա, եւ բանակցությունները բանակցություն են կոչվում թե՛ մասերի շեղում», հինգ զարթոցի օրը լրագրողներին ասել է Ի. Ալիեւը Նախիջեվանում, որտեղ նա գտնվում է մեկօրյա ուղեւորությամբ: Միեւնույն ժամանակ, ինչպես հաղորդում են ադրբեյջանական լրատվամիջոցները, Պուսինից ղեկավար ընդգծել է, որ մտադիր չէ բանակցություններին մասնակցել հանուն բանակցային գործընթացի իմիջացիայի, եւ եթե սենի, որ բանակցությունները հարկ եղած արդյունք չեն տալիս, ապա ադրբեյջանական կողմը առաջինը կհրաժարվի դրանից: «Նովոստի» գործակալության համաձայն, Ալիեւն այն համոզմունքով է հայտնել, որ հայկական կողմի հետ բանակցությունների արդյունքում Ադրբեյջանի տարածքային ամբողջականությունը կվերականգնվի:

Պասանդների ողիսականը Եւրոպայում կան 5 հայեր

Երեկ, երկրորդ օրը, միջին թերթը տարան հանձնելով, Հյուսիսային Օսիայի Բեյլան ֆաղափի թիվ 1 դպրոցում դեռ եւս Եւրոպայում երեք հայերի եւ ուսուցիչների ողիսականը: Թե՛ երեկ Մոսկվայի 26-ին ահաբեկիչները բանակցությունների արդյունքում թույլ թողնելու դուրս գալ Եւրոպայում դպրոցից, սակայն սակավին 342 երեխա եւ մեծահասակ Եւրոպայում են մնալ ստրախի եւ ֆաղի դաժնում:

Երեկ հայերի դաժնով, որ դասանդների թվում կան 5 հայեր՝ 4 երեխա եւ 1 մեծահասակ: Հայ աշակերտներից մեկն առաջին դասարանից է: Հայերի դաժնով մեծ մասնակցություն է կարգավորումը՝ Բալաբյան: Այս մասին հայտարարելով՝ Ռուսաստանի հարավային դաժնալից օկրուգում Հայաստանի գլխավոր հյուրընկալող Արարտ Գոմեյանն ասաց, որ Ռուսաստանի համադասարանական մարմիններին առաջարկել է իրեն ներառել ահաբեկիչների հետ բանակցություններում:

Երեկ, քաղաքի ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդից, ահաբեկական արարելու դասարաններից աշխարհի բազմաթիվ երկրների ղեկավարներ, որոնց շարքում Պուսինից հայտնվում է Մոսկվայում գտնվող Հյուսիսային Հասան 2-րդ թաղամասը: Նրա խոսքերով, մեծ արարներն անհամատեղելի են իսլամ կրոնի դավանանքների հետ:

(Կարգավորման էջ 5)

ITAR-TASS-PHOTO LURE

Նյու Յորքում կկառուցվի «Ռուսական երկնաքեր»

Տարգազրույց Արա Արախանյանի հետ

Նյու Յորքում կառուցվելու է մոսկովյան ՆԱՄՍ երկրների հետ Ամերիկայի առեւտրահարազան եւ գիտնականության հարաբերությունների կենտրոնը: Դա ԱՄՆ կառուցած այցելության ժամանակ հայերի ձեռնարկներ, «Սոզլախե» ՓԲԸ ղեկավար, Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ Արա Արախանյանի արած հետաքրքրական առաջարկություններից մեկն է: Կարճատև ընդամենը երկօրյա այցի ընթացքում նա կեն ժամ ազատ ժամանակ զբաղվի «Silverstein Properties» ընկերության գրասենյակ այցելելու համար, որտեղ ուղիղ երթուղի հարցազրույց ընդունելու է: «Նորոգման լույս» օտարերկրացիները:

- Դրն Արախանյան, Դոմ անցյալում եւս եղել է Ամերիկայում: Ի՞նչ գործով եւ եկել այս անգամ:
- Սա գործնական ուղեւորություն է, մասնավոր ընդունել:
- Նախկին խորհրդային Միության ձեռնարկները սիրում են «փակ խաղալ» եւ ասել, թե ամեն ինչ առեւտրային գաղտնի է: Ի՞նչ է, Ձերը ո՞չ առեւտրային գաղտնի է:
- Ոչ առեւտրային գաղտնիքը հանդիսանում են բարեկամների հետ: Մենք երեկ լավ երեկ անցկացրինք: Առաջարկ ամեն ինչ կարգին է: Ի՞նչ, սա ընդունել է: Մենք մտադիր ենք այստեղ՝ Նյու Յորքում ստեղծել Ռուսաստանի լուրջ գործարար կենտրոն: Այդ նպատակով բանակցություններ ենք վարում արդեն ընկերություններում:
- Հանգամանորեն դասնեցեք այդ նախագծի մասին:
- Դա գործարար եւ մակրոֆային կենտրոն է: Այսպես ասած, Ռուսաստանի տուն է Ամերիկայում: Ի դեպ, դեռ վաղ է այդ մասին մանրամասն խոսելը:
- Հետաքրքրական է: Մոսկվայում Բանդում են «Ռոսիա» հյուրանոցը:

ցը, իսկ Դոմ դաստիարակվում է Նյու Յորքում Ռուսաստանի տուն կառուցել: Այդ երկու փաստերի մեջ կարելի է նույնիսկ ինչ-որ խորհրդանշական բան տեսնել: Ձեր գայթակղիչ ծրագրում Ձեզ չեն կանգնեցնում ահաբեկչության սպառնալիքը եւ սեպտեմբերի 11-ին «երկվորյակ աշարակների» կործանման փաստը:

Տես էջ 4

Կրասնոդարում ջրասույզ բնակավայրեր

ԿՐԱՍՆՈՂԱՐ, 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՈՒՆ: Կրասնոդարի երկրամասի Լաբինսկի Եւրոպայում տեղադրված ամբարաններից գեթերի ցեղի մակարոնակը կսույզ բարձրացել է եւ ջրասույզ է եղել արդեն բնակավայր: Տուժել է 1605 մարդ: Ջրային տարեկան վնասները եւ դասնառելի մեծ Լաբինսկի Եւրոպայում: 12 ժամանակ տեղացել է տեղումների ամսական նորման, Լաբա գետը եւ նրա ջրամիկ, Օկար, Հուլկա վտակները իրենց ցեղերով ողողել են ավաններն ու ագարակները: Մի գիշերվա ընթացքում վնասվել է 783 տուն, դրանցից ամբողջությամբ ավերվել է 98-ը: Ողողվելով Բանդվել է 135 կմ ավտոմեքանիկա: Ըստ նախնական հաշվարկների՝ վնասը կազմել է 145 մլն ռուբլի:

Ընթացիկ

«ԱՐԳՄՈՒԹՅՈՒՆ» ԳՍԵՐԵ

Ընդդիմությունը գինված ամսասանքության չի դիմի

«Արդարություն» դաշինքի երկ-վա միջոցով ակնկալվում էր, որ ընդ-դիմադիրները վերադարձնեն կոտորածի հիմնական բաղադրամասերը: Աժ «Ար-դարություն» խմբակցության Բար-սուղար Վիկտոր Դալլախյանի փո-խանցմամբ, սակայն, փաստացի ո-րովայն էլ խնդիր չունի դաշինքը ներկայացնող կուսակցությունների համաժողովում, որը կկայանա սեպտեմբերի կեսերին: Համաժողովը կվեճարկի ամառային հարաբե-րական անդորրին հաջորդած նոր ի-րավիճակը, եւ ըստ այդմ նոր ու-ղուցներ կընդունվեն:

Համենայն դեպս, երկվա մի-սում ամառը վեճ են արթնարթնեցնող արդեն կիրառված միջոցները (հանրահավաքներ, երթեր, ցույցեր, հանդիպումներ բնակչության հետ) նորից օգտագործելու հավանակա-

նությունը:

Խմբակցության ղեկավարը հա-վասացրեց, որ կառավարության վերջին «բնակչության հետ հան-դիպումների» արձագանքը հնարա-վորին սահմանափակելու ուղու-նը, իրենց ամենեւին չի վիճարկել:

«Ազգի» դիտողությանը, թե հան-րահավաքները ստանում են իրենց եւ նոր մեթոդների շնորհիվ, Վիկ-տոր Դալլախյանը պատասխանեց. «Ինչպես փոփոխություն երկու ճա-նադարի կա. մեկը ժողովրդի միջո-ցով, մյուսը՝ գինված ամսասանքու-թյան: Երրորդ մեթոդը ես չգիտեմ որն է: Մենք ժողովրդի միջոցով ենք ի-րականացնելու մեր խնդիրը: Մեր կարծիքով հանրահավաքային ախիճը չի թուլացել»:

Վիկտոր Դալլախյանը կրկին հաս-տատեց, որ ընդդիմությունը մտադիր չէ մասնակցել աշունային նս-

տաբանի աշխատանքներին, քանի որ «չի կատարվել այնպիսի փոփո-խություն, որի պարագայում մենք լիարժեք վերադառնանք խորհրդա-րան»:

Ինչ վերաբերում է սահմանա-րական բարեփոխումներին, առա-ջս խմբակցության Բարսուղարի, զործող իշխանությունները իր-ավում չունեն այդպիսի փաթեթ մ-նարկելու, քանի որ ներկայացվող նախագիծն ընդամենը կոսմետիկ փոփոխությունների է ենթարկվել: Այդ նախագիծն 2003 թ. ժողո-վուրդն արձեղ «ոչ» է ասել:

Եվ բացի այդ, «զործող սահմա-նադրությունը բազմիցս խախտած իշխանությունները սահմանադրա-կան փոփոխությունների արթնար-կունքները կարողանան իրա-վում չունեն»:

Կ. Գ.

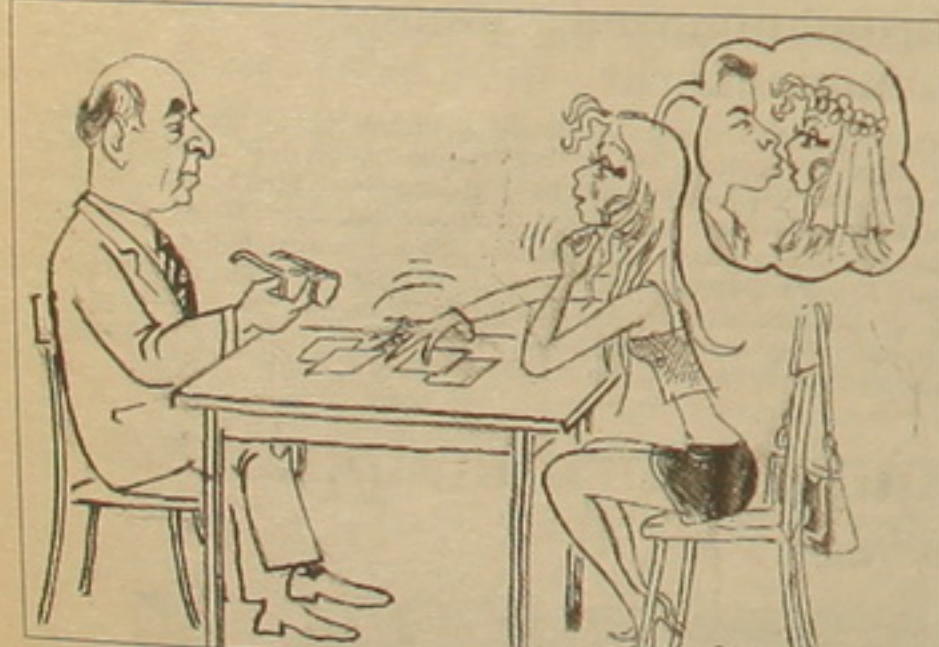
Պատասխաններից գնահատական աղերսել են, բայց չեն ստանալ

Օրեն մանկավարժական համալ-սարանի բանասիրական ֆակուլտե-տում վերաբնութային հանձնաժող ու-սանողուհին արցունքախառն աչե-րով իրեն մտնող հայ գրականության դասախոսին խնդրում էր էլի հարցեր տալ, համոզվելով, որ դասախոսը է, բայց նշանակված լինելու դասախոսի ամեն ինչ մտադրել է, հիշողության մեջ ոչինչ չի մնացել: «Բա որ սկես-րանս իմանա՞մ, որ կսրվել են»:

«Սկեսրանցը համար՛ ես սովորում», զարմացավ դասախոսը: Այսպիսի դեմքեր արատոց չեն գրեթե բոլոր քուսերում, հասկալից բանասիրա-կան ֆակուլտետներում, որտեղ մեծա-մասնություն են կազմում աղջիկնե-րը: Երեանի դեմքին համալսար-անի բանասիրական ֆակուլտետի ղեկավարի սեղակալ Արսաբեկ Սարգ-սյանի խոսքով, այս արված վար-

նող ուսանողները, որոնց դասախո-սությունը մեծավում է:

Ինչպես մնացած ֆակուլտետնե-րում, բանասիրականում էա վճար-վի համակարգ ընդունված ուսանող-ները հաճախ տառապում են այն մտայնությամբ, որ ինչպես ընդունվել են, այնպես էլ դիմի ավարտեն, այ-սինքն՝ կարող են բնավ չսովորել ու վճարելով փոխադրվել հաջորդ կուրս: «Այդ մտայնությունն իսկապես կար, բայց երբ նույն վճարովի համակարգի ուսանողներից մի քանիսը համալսար-անից հեռացվեցին ոչ թե ուսման վարձ չվճարելու, այլ չսովորելու դատարանով, ուսանողները հասկա-ցան, որ միայն վճարելով չեն կարող դեմքերը համալսարան ավարտել: Ի վերջո, համալսարանը որդեկ գիտ-լի սվող հիմնարկ, ավելի քան ու-ժադրություն է դարձնում ուսանողի

ական կուրսերում դասախոսներին ստանալու եւ աղերսելու արատոց դեմքեր չեն եղել: Պատասխան երկու ֆակուլտետներից՝ հայոց լեզու եւ հայ գրականություն, մոտ 130 ուսանողից անբավարար են սացել 15-ը, ինչն, ըստ նրա, այնքան էլ մեծ թիվ չէ: «Յուրաքանչյուր ուսանող լավ գիտի իր դասարանական մակարա-կը: Հաս ինչ են իրենց նշանակված գնահատականներից դժգոհողները: Եթե ուսանողուհին բացարձակ ոչ-ինչ չգիտի, նրան չի փրկի ամուսնա-ցած լինելն ու երեխա ունենալը: Դա համար նրան կարելի է դրամա-կան դարձնել կամ հերոսուհու կո-չում տալ: Բայց գիտելիքի առումով այդ հանգամանքը որեւէ նշանակու-թյուն ունենալ չի կարող, որովհետեւ վաղը նույն ուսանողուհին կրթելու է իր եւ ուրիշների երեխաներին»:

Դիմումային աշխատանքների ղե-կավարներն առանձնակի խոսու-թյամբ են մոտենում արագություն-ներին, կասկածանքի տեղի են տա-լիս հասկալից վերջին դասախոսի դիմումային աշխատանքները:

առաջադիմությանը: Իհարկե, եր-բեմ լինում են բացառիկ դեպքեր, երբ ուսանողին հնարավորություն է սրվում եւ մեկ անգամ լինելու, բայց եթե նա դասարանական չէ, դուրս է մնում համալսարանից, վճարովի համակարգում է սովորում, թե անվ-ճար», ասաց նա:

Այս արի բանասիրական ֆա-կուլտետի առաջին կուրս են ընդուն-վել 121 հոգի, նախորդ արիների ղեկողներին թիվը ինչ էլ ընդամենը 10: Պրն Սարգսյանը կարծում է, որ բանասիրական կորսությունից զո-ւմների խոսափելու հիմնական դա-ճառը մեր երկրում բանասիրի մա-հանջարկի դրսևան է, նրան այն դեպքում կծգեսն, եթե համոզված լի-նեն, որ այդ մասնագիտությունը սանալով հեռագրում Ֆինանսա-րան արհիվ կզգան: Փաստորոշե-րի մակարդակը ընդհանուր առմամբ բավարար գնահատելով, նա չի հիմ-նար, որ գիտելիքի ու ընթերցանությա-ն նկատմամբ ուսանողների սերը նվա-զել է:

ՈՒՌԵՆ, ՊՊՐՈՒՍՅՈՒՆ

Զգուցացե՛ք օձերից

«Շտաբոզնություն» ՊՊԲԸ

1-03 ծառայության հերթաշաբաթից սեղեկացանք, որ սեպտեմբերի 2-ին էջմիածնի քաղաքի Դոդոս գյու-ղի բնակիչ, 14-ամյա Վահե Հա-րությունյանին սեղանի վրայի վրա են «Երկրորդ համալսարանական մանկական» հիվանդանոց: Օձի խայթոցից զղան կորցրել է գիտակ-ցությունը, սակայն թիվ 3 Շտա-բոզնության քրիզադի եւ հիվան-դանոցի անձնակազմի ջանքերի շնորհիվ հիվանդի վիճակը բա-վարար է:

Մ. Մ.

Ծողանուղու վթարի գործով միակ ամբաստանյալը իրեն մեղավոր ճանաչեց

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեանի Կենտրոն եւ Նոր-Սարաբ համայնքների առաջին ա-ջյանի դատարանում՝ դատավոր Մնացական Մարտիրոսյանի նախա-գահությամբ, սեպտեմբերի 2-ին սկսվեց Երեանի ծողանուղու ամբաստանյալի 2-ի վթարի գործով դատա-նությունը:

Հիշեցնենք, որ վթարի հետեան-ով զոհվել են 5, վիրավորվել 6 մարդ, որոնցից 5-ը ծանր եւ մեկը միջին ծանրության մարմնակա-վնասվածներ են սացել: Չոհ-վածների թվում են Իրանի 2 ֆաղա-հացի, մեկ՝ Վրաստանի ֆաղա-հացի: Վիրավորներից մեկը նույնպես Ի-Ռ ֆաղահացի է:

Գործով միակ ամբաստանյալն ի դատարան ծողանուղու սեխնիկա-կան վիճակի համար դատարանի-նաճու «Շոթանուղու» ԲԲԸ գործա-դիր սնտեն Գրիգոր Ջանյանն է, որը մեղադրվում է ՀՀ ֆրեական օրենսգր-ի 245 հոդվածի երրորդ մասով՝ «Տրանսպորտային միջոցներն ան-րակ վերահսկողներ կամ դրանք սեխ-նիկական անսահմանումներով շա-հագործման բաց թողնելը»: Հողվա-

թի երրորդ մասով, որը նախատեսում է անգզուցությամբ երկու եւ ավելի մարդու մահվան հանգեցնելու դեպ-քեր, սահմանվում է ազատազրկում 4-10 տարի ժամկետով:

Ըստ գործով վկա Արսեն Գարու-զյանի, որը 1992թ.-ից մասնագիտու-թյամբ չի աշխատել եւ չունի այս գործունեությանը զբաղվելու արտ-նագիր եւ թույլտվություն, որդեկ խորհրդաճու 2003թ.-ի փետրվարի 26-ին Գ. Ջանյանի խնդրանքով մաս-նակցել է հին ծողանի փոխարին-ման աշխատանքներին: Այդ աշխա-տանքները կատարվել են այդպիսի լիազորություն եւ դատարանական չունեցող գործադիր սնտենը, ծո-ղանուղու մեխանիկները եւ էլեկտրա-սեխնիկները: Ըստ փորձագիտական եզ-րակացության, այդ աշխատանքների ընթացքում խախտվել է ծողանի փոխարինման սեխնուղակի, թույլ են սրվել մի քանի այլ սեխնիկական բացթողումներ:

Ամբաստանյալ Գ. Ջանյանը իրեն մեղավոր ճանաչեց ներկայացված մեղադրանքում: Նա ցուցումներ կա հաջորդ՝ սեպտեմբերի 20-ին նշանակված, դատարանի միջոցով, դատարանից հեռացնելու համար:

Ցավակցություն

«Ազգի» խմբագրականը վեհակցում է գործընկերներ Աճնա Կարապետյանին եւ Հակոբ Ասատրյանին, իրենց սիրելի հոր եւ աներորդ՝

Կայեր (Արաբաբեկ) Կարապետյանի

անժամանակ մահվան կառավարությամբ:

Պարույր Աղբաբեկյանին հանձնվեց Մայր աթոռի «Ս. Սահակ-Ս. Մեսրոպ» շինարար Մեր արյան մեջ զարթոնք կա...

Երեկ Մայր աթոռի վեհարանում հանդիսավոր դրամաներում կայա-ցավ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ի կոն-գրակով Պարույր Աղբաբեկյանին «Սուրբ Սահակ-Սուրբ Մեսրոպ» շինարարի հանձնման արարողությունը: Կոն-գրակում նվաճեց էր. «Ի գնահատու-թյուն ազգագուս ու եկեղեցականու-թյանս, Առաքելական մեր սուրբ ե-կեղեցու դասվող շինարարական շա-րճաշարում է Պարույր Աղբաբեկյանը: Մեծարման հանդիսությամբ ներկա էին Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի միա-բաններ, Գերագույն հոգևոր խորհ-րդի անդամներ, ՀՀ-ում կիրառանի դեպքերի ժեքարայի ժեքարան, հյու-րեր սփյուռքից, մասնակիցները:

«Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբա-գիր Հակոբ Ավետիսյանը մանրա-մասն ներկայացրեց Բեյրութի «Չար-թոն» օրաթերթի գլխավոր խմբա-գիր, սնտեն Պարույր Աղբաբեկյանի ազգային-հասարակական գործու-նեությունը հասկալից տեսնելով նրա անսակարկ ծառայությունն ու նվիրումը Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնին եւ հասկալից նշեց, որ հայրենասի-րությունն ու նվիրումը Պարույր Աղ-բաբեկյանը ժառանգել է հորից՝ նշա-նավոր հրատարակագիր եւ երգի-ա-րան Հովհաննես Աղբաբեկյանից, որին

դատարան է այսօրվա բարձր կոչ-ման արժանանալու համար: Խմբագիր Պարույր Աղբաբեկյանին զնախաճախի խոսքից հետո ցան-ցանը հանձնեց Ամենայն հայոց կա-թողիկոս Գարեգին Բ-՛՛՛ նշեցով. «Մեզ համար մեծ ուրախություն է այս դասին մեր օրհնությունը բերել եւ մեր գնահատանքի խոսքից հղել սիրար Աղբաբեկյանին, որ սասնակա-րիների ծառայություն ունի ազգային մեր կյանքին ու Մայր աթոռ Սուրբ Էջ-միածնին եւ մայր հայրենիքին...»: Պարույր Աղբաբեկյանը շնորհակալա-կան խոսքից հետո կեղծեց մեր արձա-րճաշարի շինարարական ծառայու-թյունը համար եւ ասաց, որ «ժամանակներին արժանանալը նոր լիցի ու եռանդ է արթն, որդեկա-կան խոսքից հետո կառչեց մեր արձա-րճաշարին, ազգին ու հայրենիքին: Մեր ա-րյան մեջ զարթոնք կա, զարթոնք եր-կու իմաստով՝ թե՛ «Չարթոն» թերթի եւ թե՛ վերագարթոնի...»: Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գա-րեգին Բ-ի սերունդական աղոթքից հե-տո հյուրերը գալաթ բարձրացրին ու շնորհակարարեցին Պարույր Աղբաբե-կյանին բարձրագույն դատարանի արժա-նանալու համար:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2004

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
 Դատարանական ժժ արի
 Գլխավոր եւ խմբագրիչ
 «ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ՍՊԸ
 Երեան 375010 Դատարանական 47
 Հեռ. 374 1 562863
 e-mail: azg2@armirco.com
 www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
 ՀԱՎԵԴԻԿԻԱՆ / Ի հեռ. 521635

Խմբագիր
 ՊԱՐԴՈՐ ՀԱՎԵԴԻԱՆ / Ի հեռ. 529221

Լագորներ սեղանակ
 / Ի հեռ. 581841

Համակարգի ծառայության
 / Ի հեռ. 582483

Շտաբային լրատվական ծառայություն
 / Ի հեռ. 529353

Համակարգային ծառայություն
 «Ազգ» թերթի

Թերթի միջոցով անորոշական թե՛ մաս-նակի արտատրամները տրագիր մամուլի միջոցով կամ ժողովուրդաստատու-թյամբ առանց խմբագրության գրառի համաձայնության խոսքի արգելում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի

Կիրառելի չեն գրախոսում ու չեն կիրառվում

«AZG» Daily NEWSPAPER
 Editor-in-chief
 H.AVEDIKIAN / phone: 521635
 47 Hanrapetoutian st.
 Yerevan, Armenia, 375010

Մսեփանսականում բացվեց Վ. Թեփյանի անվան թիվ 6 դպրոցի նորակառույց շենքը

Մսեփանսականի շուրջ 300 աշակերտներ, մանկավարժական մի ողջ կոլեկտիվ սեռեմբերի 1-ին հոյակապորեն զգացումով էին համակրված նորակառույց հոյակերտ շենքի մուտքի մոտ, ուր տեղի էր ունենում բացման արարողությունը:

Եփեղայի օջախ:
Թեփյան մշակութային միության կենտրոնական վարչության անունից Սերգեյ Գալստյանը եւ ՅԹՄՍ վարչության անդամ Գայանե Մուրադյանը դպրոցին նվիրեցին Վ. Թեփյանի մեծադիր, հազվագյուտ մի լուսանկար:

Ընդհանրապես ու ջրմուռ մարզանքի խոսքերով հանդես եկան Լուսինե մարզպետ Գեորգի Զեֆրիկ Զեֆրիկյանը, Սոցիալական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Անուշ Կիրակոսյանը, Մսեփանսականի քաղաքապետ Սարգիս Դարաբեժյանը, ծնողներ, մանկավարժներ:

Գայասանի Թեփյան մշակութային միության փոխնախագահ Սերգեյ Գալստյանը, ընդհանրապես մարզային աշակերտությանը եւ ուսուցիչներին՝ Գիսելիի օրվա առիթով, մարզք ռաճամբ բարձր առաջադիմություն եւ կարեւորեց, որ շուրջ 40 առաջին դասարանցիներ կրկնակի երջանակ են՝ ուսուցիչ լուսանկար ու դպրոցի տնօրեն Վաղդիմիր Մարտիրոսյանի իր ելույթում նեց, որ վերջապես եկավ վաղուց սպասված օրը: Նա իր ընդհանրապես կողմնակց, Սոցիալական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Ա. Կիրակոսյանին, Թեփյան մշակութային միության նախագահ Ռ. Միրզախանյանին, Մսեփանսականի քաղաքապետ Կոռնտրասիկի տնօրեն Վ. Գեորգիանին, որոնց ջանքերով եւ անմիջական աջակցությամբ իրականացավ թեփյանցիների երազանքը, կառուցվեց այս գեղեցիկ դպրոցը...

Վերջ այլես ցուր, մութ ու անուշ դասասեներակներին:

Արքեպանի դասախոսության նախկին նախարար (1993 թ. սեպտեմբեր-1995 թ. փետրվար) Մամեդյանի Մամեդյանի Բավի «Ձերկալու» թերթին սված հարցազրույցում ասել է, որ 1994 թ. փետրվարին հնարավորություն կար ոչ միայն դարձրեցնելու ռազմական գործողությունները, այլև կարգավորելու դարաքայան հակամարտությունը:

«Մոսկվայում, Ռուսաստանի դասախոսության նախարարի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ հակամարտության կողմերի դաս-

չեր կարող քերել»:

Մամեդյանը հարցականի ասել է դրել արքեպանական հասարակության մեջ ծեղակոտված առատությունը, իբր դարաքայան դասախոսում հայերը հարթել են ռուսական զենքի եւ Ռուսաստանի օգնության ընդդեմ: «Ռուս զինվորականներն ինձ մեծ օգնություն են ցուցաբերել: Միայն մի հարցով ինչ ծեղակ: Այդ հարցին ես չեմ կարող դասախոսել»:

Ի դեպ, Մամեդյանը ռուսական բանակից Արքեպան էր տեղափոխվել 1993 թ.: Դեպքում Ալիբեյ Բուրիս էլցինին խնդրել էր Մամեդյանին

Զիտեցնեմ, որ խոսքը վերաբերում է 1993-94 թթ. ծնունդը Զեփյանյանի ուղղությամբ արքեպանական կողմի ձեռնարկած լայնածավալ գործողություններին: Արքեպանը մի քանի օր տեսած մարտերը ընթացում կորցրեց ավելի քան երկու հազար զինվոր: Հայկական կողմից կորուսան անցնում էր հինգ հարյուրը:

Մյուս կողմից, Մամեդյանը կարծիք է հայտնում, որ «Չանգելյանի եւ մյուս քաղաքների բնակչությունը չտես է փախչել հարազատ վայրերից, այլ մնացել էր դարձնակալական դարձրել»:

Մամեդյանի Մամեդյանը. «Պատերազմում միշտ ուժեղն է հաղթում»

«1994 թ. փետրվարին Հայաստանը համաշխարհային իրավիճակում վերադարձնելու վեց շրջան, բացի Եռլիցից եւ Լաշինից»

դասախոսության նախարարների հանդիպում: Կազմվեց արձանագրություն, որը ստորագրեց Հայաստանի նախարարը եւ ես: Ըստ այդ փաստաթղթի, հայերը մեկ ամսվա ընթացքում ազատում էին Ադրանոն ու Ֆիզուլին, ապա 3 ամիսների ընթացքում՝ եւս չորս քաղաք (Չանգելյան, Ղուբաթլու, Ջերախլու, Զեփյանյան): Կողմերի բանակցությունների առարկա դարձան Եռլիցի ու Լաշինը եւ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը: Հանդիպման արդյունքների մասին ես զեկուցեցի Դեպքում Ալիբեյին: Ինձ անհայտ դասախոսությունով այդ կողմը չհրավանգվեց», ասել է Մամեդյանը:

«Մի՞թե հայկական բանակն ավելի ուժեղ էր, քան արքեպանականը» հարցին Մամեդյանը դասախոսել է. «Պոլսից ասելու կարող եմ ինչ-որ բան: Բայց ես ձեռք չեմ համարում չեմ. դասախոսում միշտ ուժեղն է հաղթում: Այն վիճակը, որ տիրում էր արքեպանական բանակում այդ ժամանակ, հաղթանակ

թույլ ասել տեղափոխվել Արքեպան էր դեկավարել դասախոսության նախարարությունը: 1995 թ. Մամեդյանը կրկին տեղափոխվեց Մոսկվա:

«Բայց Ռուսաստանը ռազմական օգնություն էր ցուցաբերում Հայաստանին» հարցին Մամեդյանը դասախոսել է. «Պոլսից ասելու կարող եմ ինչ-որ բան: Բայց ես ձեռք չեմ համարում չեմ. դասախոսում միշտ ուժեղն է հաղթում: Այն վիճակը, որ տիրում էր արքեպանական բանակում այդ ժամանակ, հաղթանակ

Մամեդյանը արդարացված է համարում կրակը դարձրեցնելու 1994 թ. մայիսի 12-ի դրածակալությունը: Մինչ օրս Բավիում տեսական կա, թե չտես էր դարձրեցնել դասախոսը: «Մեծն ռազմական գործողություններ էին մղում, կանգ առանք, ապա անցանք դասախոսության, հետաքրքիր հակամարտությունը որոշեց, որ մեծն հարձակվելու ուժ այլեւս չունենել եւ կարող է հակահարձակման որոշում ընդունել: Որոշեցի դա տեղի չունենար, անհրաժեշտ էր կրակը դարձրեցնելու համաձայնության հասնել», ասել է Մամեդյանը:

Արքեպանի դասախոսության նախկին նախարարը նկատել է, որ երկիրը ԱՄՆ ռազմակալայանների կարիքը չունի. «Վստահ եմ, եթե հանդուրժողությունով տեղափոխվեին ամերիկյան ռազմակալայաններ, ապա զավթած տարածքները վերադարձնելու մասին խոսք չի կարող»:

Ս. Կ.

Բաղդադում ծայրահեղականները հալածում են նաեւ հայերին

Պետրոզ Դուրբանյանին զգուշացրել են չաշխատել ամերիկացիների մոտ, եթե աշխատի՝ կսպանեն

Բաղդադից հեռու Բասրան Իրախի ամենահայտնա քաղաքներից է: Հայաստանի փախած իրախայերի դասախոս, մի քանիսն առաջ Բասրայում մեկ են մի հայի տուն, սրահը նրան, վիրավորել կոնցը եւ թալանել ողջ տունը: Եվ եթե Բաղդադում դեռ հայ ընտանիքներ կան, ապա Բասրան լիովին հայաթափ է եղել:

Արդեն 3 ամիս Գետրո Դուրբանյան Ֆահրադյանը Երեւանում է կնոջ՝ Զարեհ Մարտիրոսյանի ու 4 զավակների հետ:

Ինչպես իրեն, այնպես էլ աշխարհի բոլոր անկյուններում սիոսական հայերին ժամանակ առ ժամանակ զարթի կեղծարարներով այցի է գալիս ծակասագրի այս ամսակնակը: Դրանից հնարավոր չէ խուսափել, աղաչակարգված չէ հայի ոչ մի սերունդը: Իրախ-ամերիկյան դասախոսը Բաղդադում ու Բասրայում ապրող հայրուհայր հայ ընտանիքների հակազդանքով նույն սցենարով գցել է դմբեղուտ:

7 ամիս առաջ 20 արեւելյան զորային իջել էր մնում ստանդին: Մեր հարեւան թաղամասը հացի էին ուղարկել: Ընամադարին 3 դիմակավորված մարդիկ հարձակվել էին վրան, փող տախանցել: Նյարդային ցնցումների մեջ էր մեկ ամիս, ասված սիրեց մեզ, որ չստանցեցին նրան: Միտղմեղ եղանք դուրս գալ երկրից, այստեղի նախադասությամբ է Գետրոզ սկսում Բաղդադում մնացած հայերի մասին տեղեկությունները: Պատերազմող ամեն մի երկրի մասին Իրախի փախվածներն են մեծ ու փոքր բնակավայրերում էլ տարածված են գողությունն ու թալանը, առեւտրականները, սովը: Ընկալ կամ խանութ գնալիս երբեք համոզված չես՝ կվերադառնաս: Հենց երեկ

Բաղդադից զանգահարեց եղբայրն ու հայտնեց, որ ուղևորվել են իրենց թաղամասը, նրա տունը հրաժեղ չի վնասվել: Եղբայրը չի կարողանում Հայաստան գալ, քանի որ մի հանցանք ունի, եւ դարձապես չի կարողանում հանուն անվանագրության ունեցվածքը թողնել ու գալ:

Ինչպես ամենուր, Բաղդադում էս են նաեւ խեղճ, աղիւս ընտանիքներ, որոնք Հայաստան չեն գալիս դարձապես միջոց չունենալու դասախոս: Վայելք օրենքում ապրում են: Ոչ միայն աղիւսներ, այլեւ աղաչակր ընտանիքները հայտնվել են կարիքի մեջ: Մեր գրուցակիցը դասախոս է ԱՄՆ-ի ու Սիրիայի հայ հարուստների ու քաղաքական կազմակերպությունների մասին, որոնք դարձապես օգնություն են ուղարկում Իրախի իրենց հայրենակիցներին: «Բայց մեր թաղականները կամ սրբազանը իրենց ֆեֆով են բաշխում

այդ օգնությունները»: Մի ժամանակ եկեղեցին լավ հոգում էր համայնքի մասին, հիմա եկած օգնությունները կսոր-կսոր են արվում մինչեւ վերջը հասցեստիցը չհասնելով:

«Ժամը 6-ից, 7-ից հետո Բաղդադում փողոց դուրս գալ չես կարող, եթե մեկը հիվանդանա, մեք էլ մեռնի քան մեք, հիվանդանոցը հասցնել չի լինի: Տղամեր ու աղջիկներ առեւանգելը եւ սովորական երեւոյթ է, ես լուս աղաչակր եմ, որ իմ աղջիկը այստեղ կարող է հանգիստ փողոց դուրս գալ»: Մակայն աղաչակրության զգացումը «փոխհասուցվել» է նույնպես կենսական հիմնախնդրով՝ օրվա դժվար ապրուստով ու վաղվա օրվա հեռանկարի անհուսությամբ: Վարձակալած բնակարանի վարձը դրսի բարեկամներն են տալիս, չնայած գործարար բոլոր ջանքերին ու փնտրումին՝ աշխատանք չեն գտնում ոչ ինքը, ոչ տղան, ոչ կինը:

Բաղդադում Գետրոզ իրեն մեծնեցել աշխատել է հոլանդական ու իսրայելական ընկերություններում, լավ էլ աշխատակարճ է ստացել՝ 1300-1800 դոլար: Հակամարտության սրմանը զուգընթաց աշխատելն էլ անհնարին դարձավ: Իրախում հայերին միշտ էլ լավ են վերաբերել, սակայն վերջին տարում, ինչպես մյուս երիտասարդների, այնպես էլ հայերի մկասմամբ անհանդուրժողական վերաբերմունք են ցուցաբերում ծայրահեղ իսլամականները: «Տուր մը խմես, ասում են՝ աղստեց մեր ջուրը»: Այդպիսի բան իրենք չեն տեսել Սադդամի ժամանակ:

Հասկապես երիտասարդ եկեղեցիների վրա կասարկած վերջին տարիներից հետո երիտասարդները տեղ չունեն Իրախում: Ըստերը փախչում են երկրից: Ինքն էլ երկուրդ անգամ ստիպված է եղել ծախսելու տունն ու ունեցվածքը (առաջին անգամ՝ դասախոսի սկզբին եկավ Երեւան, հետո աշխատանքի չգտնելով կրկին վերադարձավ Բաղդադ) եւ գաղթել Հայաստան: Հայերին նույնիսկ ստանում են, արգելում աշխատել ոչ միայն ամերիկյան կազմակերպություններում, այլեւ ընդհանրապես որեւէ տեղ: Ինչո՞ւ: Գետրոզ Դուրբանյանի դիտարկմամբ՝ ուրվիտես ամեն ձեւով փորձում են խոչընդոտել Իրախի ուսի կանգնություն: Անձամբ իրեն էլ զգուշացրել են չաշխատել ամերիկացիների մոտ, եթե աշխատի՝ կսպանեն: Իրեն ծանոթ մի հայի, մի ասորու իսկապես ստանել են, որովհետեւ համարակալվել էին չհնազանդվել:

Սակայն Հայաստան գալով էլ անդորր չգտան: Իրենց համար խիստ վիրավորական է, որ տեղի հայերը ամեն կիս «չեն փախելուց իրենց գա-

լուսը հայրենի, ինչո՞ւ ել եկել, -ասում են,-այստեղ գործ չկա, գնացել»:

Ըստ բան է Հայաստանում զարմացրել իրախայերին: Այն, որ առաջացած տարիքը կարող է արգել դառնալ աշխատանքի գտնելու համար, որ փողոցում կանաչի կամ միջոց վաճառողից ուսիկան իր բաժինն է ուղղում, որ փոխկախանալ կամ կրկակ բացելու համար «փող են առնում: Ընտել էդդիսի բաներ չկան, եւ թիքել, ինձներ, շինարար, արհեստավոր հայերը արաբներից լավ էին ապրում: Բայց հիմա Ընտել էլ ոչ մեկի համար գործ չկա»:

Մինչ դասախոսվեց 20 հզ. հայ կար Բաղդադում: Մեծամասնությունը գաղթեց Սիրիա, Ամերիկա, Գոլանդիա, Գերմանիա: Ինքն էլ դիմել է Իսրայիլի, Ֆրանսիայի դեստանասներին, խնդրելով օգնել այդ երկրներ գնալու համար, փորձել է նաեւ Գերմանիայի ճանապարհը, բայց ոչինչ չի հաջողվել: Հայաստան գալուց հետո մեծապես կառուցվեցի որեւէ էական աջակցություն չեն ստացել ոչ ինքը, ոչ էլ Երեւան եկած մյուս ընտանիքները: Իր տեսած միակ օգնությունը Կարմիր խաչից ստացած բրնձը, ծախարն ու թյնն են, որ բազմանդամ ընտանիքին հազիվ 10 օր է երկիրել, եւ 23 հզ. դրամը:

Իրենց խնդրանքը Հայաստանի իրախայերին հայտնելուց այս է՝ մի ինչ օգնություն, որ ուսի կանգնեն, օգնեն՝ աշխատանք ունենալու, քանի որ տեղացիները նույնիսկ հնարավորության դիմում խուսափում են աշխատանքի տալ իրենց:

Զնայած ոչ բարեհամբուր ընդունելությամբ, դիմել է իր եւ իր ընտանիքի համար Հայաստանի փախված ցուցակներում ստանալու: Ստացան է:

ԿԱՐՄԻՆԱ ԳԵՏՐՈԶՅԱՆ

Ասիլական գոնազմային հսակ աշխարհը

Պոլսահայ արվեստագետ Մայրա Սարիսի առաջին անգամ էր Հայաստանում...

հայերի մեջ սարածված է քրախոսությունը եւ մավորական մի շրջանակ հայախոսության խմբակ է նախաձեռնել:

լան: Այդ գիրքում մեջ Այվազովսկին, Արիլ Գորկին անգամ ռուս կենդանակցի: Հարգելով սարիսի մեկուկուս ունիմ եւ հայ նկարչության ծանոթ չեմ:

Մայրան 3-4 տարեկան աշակերտ է, ծանոթացել, ուսումնասիրել գեղանկարչության մասին ֆրանսերեն, անգլերեն, ռուսերեն, հայերեն բազմաթիվ հրատարակություններ, գեյ, համակարգել եւ ըստ մասնակառուցի, ղարսաճորեն կազմել է եւ ներկայացրել հայ գեղանկարչությունը սկզբից մինչեւ:

Ֆրանսահայ նկարչուհի Ասիլյան առաջին անգամ է իր աշխատանքները ցուցադրում Երևանում: Տարբեր երկրներում նկարչուհին բազմաթիվ ցուցադրություններ է ունեցել...

«Ամեն երկիր ասանկ հարսություն չունի»

ձեւ, հայկական խոսքը այժմիկ մեծ ուրախության փայլեր կային, խորունակ սխալություն: «Միշտ կուզեի այցելել Հայաստան, բայց չէի հաջողիր: Հաս սիրեցի Երևանը, երկու օրվա մեջ դաստիարակվեցի և ամբողջ կյանքս, այցելեցի ազգային թանգարանը, Մասենդարանը, մանրանկարչությունը սեսա: Ասվածամոր տոնին Ար. Էդմիսին զացի, աղոթք քրի, վեհափառի սղատեցի եւ գիրք աւնոր նվիրեցի: Կսեմ Հայաստանի համար, թե աղիտություն կա, դժվարություն կա, բայց ես հակառակը սեսա, սեսա, որ այս ողջիկ երկիրը բազմաթիվ հարսություն ունի՝ արվեստի ու մշակույթի, ամեն երկիր ասանկ չէ, այդ հարսությունը արագ կերելի, ինչ աղվոր ծարսարդեսություն: Հաս լավ տղավորվեցա, կհուսամ նորեն գալ»:

մեր օրերը սովորաբար մի հաստուն, որում վաղըջական շրջանի հայկական փորագրություններից սկսած ամփոփված են շուրջ 300 հայ նկարչների կյանքի ու ստեղծագործության մասին տեղեկություններ՝ 400 գունավոր եւ սեւ ու ստիչակ լուսանկարներով: Գիրքը գրվել է թուրքերենով եւ թուրքալեզուները էլ լայն արձագանք: Ներկայացված նկարչների մի մասը ծագումով Անատոլիայից են, իսկ Գրի մի բաժինը վերաբերում է օսմանյան հայ նկարչներին, որոնք ծնված լինելով թուրքալեզու, նրանցից մի մասն աշխատել է սուլթանական թալանում՝ մասնավորապես Մանասեթի ընթացիկը, որի 11 նկարչներ 200 տարեկան աշխատել են թալանական կամարների սակ, ստեղծել բազմաթիվ թուրք գործիչների դիմանկարներ:

«Ոգետրված ես, բայց արցունքներ կան այժմիկ մեջ», ասում են. «Դյուրին չէ, առաջին անգամ է, իմ ղարսերն հիշեցի, ընթացիկ: Մեծ մայրիկս Բիթլիսեն ղարսերգոմի ասեն փայտած էր Էդմիսին: Երկիրը կոմունիստական դառնալան ետ վերադարձել է Պոլիս, առաջին ամուսինը կոստանդուպեր էր, նորեն ամուսնացրել էր: Մայրս Պոլիս ծնած է, կորսնցուցած էր Էդմիսինը առաջին ղարսերգոմի տարիներում... «Մենակ են աղոթում»: «Ամուսնացած եմ, ամուսինս հույն է, անոր համար մականունս Մարիս է, օրորողական երեցան է, մանչ գավակ ունիմ, 23 տարեկան, համակարգի մասնագետ է, հաջող անգամ ղարսի բերեմ, երևանը ցույց ղարսի տամ, աղվոր ղարսերգոմի տեղեցի հոս», հուզվում է Մայրայի այժմիկ ղարսը:

վանի թուրքի մեջ, կփափագին, որ Հայաստանի մեջ ալ ցուցադրվի եւ Հայաստանեն ալ նկարչները թուրքա ղարս, ցուցահանդեսներ բանան: Պոլսում աղոթք Մայրա Սարիսը կարծում է, թե թուրքայի հեծ մեր հարաբերությունների բարելավմանը կնդաստեն հասկադես արվեստ ու մշակույթը: Իսկ ղարսական հարցերը, ղարսանները, որոնց լուծումը երկար ժամանակ է ղարսանջում, ղարսի չիսանգարեն երկու դարի ժողովուրդների միջեւ բարելավության հաստատմանը, մանավանդ որ նրան ուզում են այդ հարաբերություններն ունենալ. «Երեսաստղ սերունդը եւ մավորականությունն ավելի լայն կխորհին, ես ավելի հեռաես եւ. եվրոմիություն կուզին մսնիլ, ավելի դեմոկրատ կխորհին»:

Մայրան, հայկական նախակրթարանից հեծ սովորել է ֆրանսիական լիցեյում, ուսումը շարունակել, սագել է բանասիրական կրթություն, աղա հեծել է արվեստի բաժնի դասընթացներին, նախասիրությունը նկարչությունն է: Համալսարանական տարիներին ծանոթանալով եւ ուսումնասիրելով համալսարանի կերպարվեստի հաս ու բանավոր դեմերին եւ նրանց ստեղծագործությունները, այժման էլ տեղեկություններ չի սագել հայ նկարչության մասին. «Խորհեցա՝ այսչափ նկարչներ կան օտարագոմ, ղարս է որ հայեր ալ ըլ-

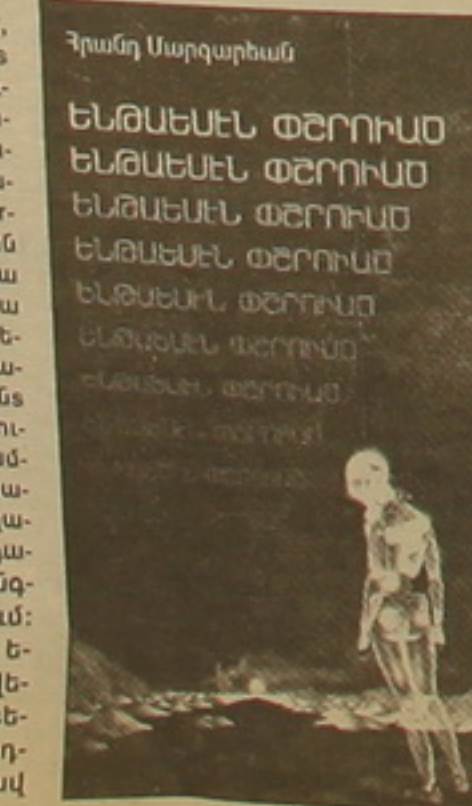
Խոսկանի արվեստը

Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոնի հիմնադիր Անյա Պալասանյանը նույն կենտրոնում սեպտեմբերի 2-ին ներկայացրեց վերջին 15 տարիներին ստեղծած աշխատանքները: Անյա Պալասանյանն այս ցուցադրությունը համարում է իր ստեղծագործական ճանադարի յուրաքանչյուր համադումար, Խան որ ներկայացված էին եւ կերպարվեստի, եւ վիզիուալիստիկ սնունդներ:

ըր համարող եվա հաչարսյանը հեղինակի հեծ համակարգել եւ ներկայացրել է առանձին շարքերով: «Յուցահանդեսը կրում է «խոկան» խորագիրը: 4-5 նկարներում Անյա Պալասանյանը ներկայացնում է կնոջ եւ տղամարդու ծնունդը, կյանքը եւ վերջը.՝ ղարսում է եվա հաչարսյանը:

Ես էլ «Ենթատեւն փշրում» մի մասնիկ եմ

Երկ գրողների սան դասիկը լեփ-լեցում էր: Գրողներ, ղարսագետներ, բեմադրիչներ, ղարսագետներ բազմաթիվ էին մասնակցելու նյութաբանակ բանաստեղծ, ղարսագիր եւ բեմադրիչ Հրան Մարգարյանի «Ենթատեւն փշրում» բանաստեղծությունների ժողովածուի շարունակումը: Հրան Մարգարյանը, որն իր ստեղծագործություններով ու գործունեությամբ անսպասելի է Հայաստան-սփյուռք կառուցող, եւ մեծ դա ղարսի կարողանանք բարձր գնահատել: Հ. Մարգարյանը հայ ղարսագրության մեջ անգնահատելի աշխատանք է կատարում: Ի սկզբանե Հրան Մարգարյանը եղել է բանաստեղծ, սակայն սարվելով ղարսում սկսում է գրել ղարսերախաղեր, հրատարակական հոդվածներ: Իր 5 գրքերի շարքը եկավ

լրացնելու «Ենթատեւն փշրում» բանաստեղծությունների ժողովածուն, որը լույս է տեսել Հայաստանում եւ կազմված է վեց առանձին բաժիններից, ներկայացնում է անհատի համամարդկային հիող՝ տարբեր ժամանակներում ներառելով փերաններ, որոնցից յուրաքանչյուրն իր ասելիքն ունի՝ փակագծից դուրս կամ դրանից ներս... Հ. Մարգարյանը 2004 թվականին արժանացել է «Ձեբեջան» սփյուռքային ղարսագիրների մրցանակին եւ այդ առիթով էլ հրատարակել է իր նոր գրքը գրող Կարեն Սիմոնյանի հեծ: Հրան Մարգարյանի անցած գրական ուղին անդրադարձում ՀՀ Բարձրագույն Դավիթ Մուսաղյանը, գրականագետ Դավիթ Գասաբյանը, ակադեմիկոս Ազատ Եղիազարյանը, գրող Պերճ Չեթուրցյանը, իսկ ասմունդներ Սիլվա Յուզբաջյանն ու սփյուռքից ժամանած Սալիկ Դարաբյանը ընթերցեցին Հրան Մարգարյանի բանաստեղծություններից:

Հայաստանի շայնը կլսվի ժնտում

«Ուսոմիան» ընկերակցությունը Ընկերակցության «Բարի» փառատոնի շրջանակներում Հայաստանում իրականացնում է «Կանչարան» նախագիծը: Այն սկսվեց երկու կենսագրերի եւ կենսի մինչեւ սեպտեմբերի 9-ը: Երեւանի Հայ Ազգայնական հրատարակում տեղադրված է բաց ձայնավող, որը 7 օր շարունակ կորս ղարսը ձայնը՝ մարդկանց խոսքերը, փողոցի աղմուկը եւ կիտխանցի ժնեի Պլազ դը Բուրնի հրատարակ: Բացի այդ, ամեն օր կլինեն 30 րոպեանոց երաժշտական ելույթներ եւ համերգներ: «Ուսոմիան» ընկերակցության նախագահ Նազարեթ Կարո-

յանը նեց, որ ղարսը կարող են օգսվել՝ հղելով իրենց խոսքը, երգը: Նախագիծը հեղինակը թիերի Ֆոնսեն է, որը շուրջում է այսօր մեծ ուրոքներ դարձած հաղորդակցության հարցը: Հաս նախագիծը հեղինակների, աշխարհի ղարս կենտրոն հայեր կան եւ նրանց ղարսին էլ հեծարհում է, թե ինչ հուզել եւ աղոթումներ ունեն իրենց հայրենակիցները: Թեե նախագիծը միակողմանի հաղորդակցություն է, բայց ինչոպես նույն, սեպտեմբերի 4-ին եւ 5-ին Ընկերակցության ուղիղկայանները կվերաբեմական արձագանքները: ԳՈՒՍՏՈՒ ՂԱՐՍԱԳՈՒՄ

Նահանջը բարունակվում է

ՖԻՖԱ-ն հրադարարկ է ազգային հավաքականների հերթական վարկանիշային ցուցակը: Օգոստոսի համեմատ ցուցակում փոփոխություններն անհետ են: Մասնավորապես, լավագույն ժամանակում ձեռք բերած հավաքականները դասարանը են իրենց դիրքերը: Հայաստանի հավաքականը մակերդնացիներից կրած ժամանակահատվածում ցուցակում եւս 3 հորիզոնականով նահանջել է եւ այժմ 401 վարկանիշով զբաղեցնում է 119-րդ տեղը: Աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարում մեր առաջիկա մրցակիցը՝ Ֆինլանդիայի հավաքականը, 53-րդ տեղում է: Ֆինները նախորդ ամսվա համեմատ չորս հորիզոնականով նահանջել են: Մեր մյուս մասնակիցներից լավագույն ժամանակում են Գերմանիան ու Գոլանդիան: Ռումինացիները զբաղեցնում են 32-րդ տեղը (առաջընթաց 3 տեղով), մակերդնացիները 92-րդ տեղից տեղափոխվել են 88-րդ հորիզոնական, իսկ Անդորրայի ընտրական 148-րդ տեղում է վեր բարձրանալով մեկ հորիզոնականով:

1. Բրազիլիա	848
2. Ֆրանսիա	802
3. Իտալիա	788
4. Արգենտինա	775
5. Գերմանիա	760
6. Գոլանդիա	746
7. Անգլիա	732
8. Մեքսիկա	728
9. Իսպանիա	722
10. ԱՄՆ	717
26. Ռուսաստան	659
51. Ուզբեկստան	566
60. Լատվիա	552
77. Բելառուս	520
81. Եստոնիա	513
87. Ուկրաինա	499
91. Թուրքմենստան	486
104. Մոլդովա	438
112. Կասսան	418
116. Ադրբեյջան	409
118. Լիսվա	402
119. Հայաստան	401
136. Տաիլանդ	343
145. Դազախստան	304
155. Կիրգիզիա	263

ՖԻՖԱ-ի անդամ 205 երկրների հավաքականներից ամենամեծ առաջընթացն ունեցել են Գվատեմալայի

Նախնադրան էլ հաջող մեկնարկեց

Լյու Յուրում ընթացող թեմիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում հաջող մեկնարկեց արգենտինացի Գաբրիել Նախնադրանը: Նա հաղթեց վան Ետինգենին (6-4, 7-6, 6-3): Առաջին շրջանի արգելից հաղթած Նախնադրանը երեկ ուժ երեկոյան ժամին մրցեց Արենի օլիմպիադայի չեմպիոն, չիլիացի թեմիսիս Մասուի հետ: Երկրորդ փուլում Ֆեդեռը ժամանակահատվածում հաղթեց Բադախիսին, չիլիացի հաղթեց Ֆերնանդեսին: Հաջողություններ ուղեկցեց նաև Գրոսման, Դավիդենկոյին, Սոլեյիին, Մելցերին, Յուսուսին, Լոպեսին ու Հասսին: Կանադացի մրցադաշտում Սերենա Ուիլյամսը երկու խաղափուլում առավելության հասավ Լի Ուոսթրի Նիկսոնի (6-4, 6-3), Զվոնարյովան հաղթեց Կալենսին (6-3, 6-3): Հաջող փուլի ուղեգիր նվաճեցին նաև Կոստանիչը, Սուզիլյան, Ենիսին, Դեմենտևան, Դեբին, Կարիաշին:

Պարզեցնելու հույս մարզիկներին

Արենի օլիմպիադայում մեղալիների արժանացած հույս մարզիկներին ընդունել է երկրի նախագահ Կոնստանտին Սեֆանոպոլոսը եւ դրամական զեքսերով արժանացրել: Հունաստանի հավաքականի կազմում ընդհանուր առմամբ օլիմպիական զեքսեր են կրողները 16 մարզիկներ: Նրանցից վեցը դարձել էին օլիմպիական չեմպիոններ, եւս վեցը՝ նվաճել արծաթե մեդալներ, չորսը՝ բրոնզե: Երկրի նախագահը 100 հազար եվրոյով զեքսեր էր փոխանակել մեղալիներին: Արծաթե մրցանակակիրները ստացան 50 հազարական եվրո, բրոնզե մեդալակիրները՝ 25 հազարական:

Կանավարձ սեղափոխվեց «Յուլենսու»

Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարի մասնակից «Յուլենսու»-ը 10 մլն եվրոյով «Ինսեր»-ը գնել է դաշտային Ֆաբիո Կանավարոյին: Վերջինս չորսամյա ժամանակագիր է կնքել թուրինյան ակումբի հետ: 30-ամյա Կանավարոն «Ինսեր»-ը տեղափոխվել է «Պարմայից» 2002 թ., իսկ ֆուտբոլային գործունեությունը սկսել է «Նապոլիում»: Նա ազգային հավաքականում 80 խաղ է անցկացրել:

Գործարի մաս է կազմում նաև ուրուգվայցի 24-ամյա դարձաբեկ Ֆաբիո Կարիոնի սեղափոխությունը «Ինսեր»: Հարավամերիկացի արդեն 3 տարի «Յուլենսու» խաղացող է համարվում: Անցյալ տարի նա վարձավճարով հանդես էր գալիս բելգիական «Սանդուարում»: Կարիոնը 3 տարի ժամանակագիր է կնքել:

Հինգ ֆուտբոլիստներ հեռացվել են հավաքականից

Բրազիլիայի հավաքականի հինգ ֆուտբոլիստներ՝ Կաֆու, Կական, Դիդան, Լուիսոն ու Չե Ռոբերտոն, երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի որոշմամբ, հեռացվել են ազգային ընտրությունից: Պատժառոտ այն է, որ նրանք չեն ներկայացել օգոստոսի 18-ին Հայֆիի հավաքականի հետ ընկերական հանդիպմանը, որում աշխարհի հնգամյա չեմպիոնները հաղթել էին 6-0 հաշվով: Նվաճած ֆուտբոլիստները

րից առաջին երեք խաղում են «Միլանում», վերջին երկուսը՝ «Քալարիայում»: Ֆուտբոլիստներին հավաքականից չեն սրամարդել ակումբները: Այժմ այս ֆուտբոլիստները չեն մասնակցի Բոլիվիայի հավաքականի հետ կայանալի աշխարհի առաջնության ընտրական մրցախաղին, ինչպես նաև Բելիզում Գերմանիայի ընտրական հետ նախատեսված ընկերական խաղին:

Արենի օլիմպիական շախմատային մրցումներում մասնակցությունը երկու օրվա ընթացքում հետևյալն էր: Կարգավիճակը, որի նպատակը ժամանակահատվածում փոփոխություններ էր բերում: Այս օլիմպիական խաղերի մեկնարկից 2 տարի առաջ ԱՕԿ-ը ֆինանսավորում է օլիմպիադայի թեմիսիսներին: Մարզիկներին 200 դոլարի չափով թույլ էր տրամադրվում, մարզիկներին ավելի մեծ գումար էր տրամադրվում: Ընդհանրապես գումարային հարցը բաց էր առաջին տարի: Այն միջին էր գերակայում, որ ամեն ինչ գումարներն են որոշում, որ օլիմ-

կան մեղալի դասարանը մեծ չէ: Պարզվում է, որ անհաս ձեռնարկներ կողմից մեղալի գումարներն էլ բավարար չեն: Ըստ Միխայել Խոմիդանի, օլիմպիադայից հետո 2 տարի մարզիկներն ու մարզիկները ժամանակահատվածում կողմից գումարներ չեն ստանում: Այդ ընթացքում աշխատանքային խնդիրը հոգում են հուլանավորները: Իսկ օլիմպիական խաղերի մեկնարկից 2 տարի առաջ ԱՕԿ-ը ֆինանսավորում է օլիմպիադայի թեմիսիսներին: Մարզիկներին 200 դոլարի չափով թույլ էր տրամադրվում, մարզիկներին ավելի մեծ գումար էր տրամադրվում: Ընդհանրապես գումարային հարցը բաց էր առաջին տարի: Այն միջին էր գերակայում, որ ամեն ինչ գումարներն են որոշում, որ օլիմ-

մերը, որում այսօր համարվում են ստորադասակարգի աշխատակիցներ: Փորձելով մարզիկների անհաջողությունների դասառաջ հիմնավորել, նվազում էին ստացված վնասվածքները, նույնիսկ կողմնակալ օրգանավորումը: Եվ ընդհանրապես սարսիհակ էր, որ ասուլիսին ներկա հավաքականների մարզիկներից եւ ոչ մեկը չէր համաձայնում ընդունել, որ մեր օլիմպիականները ձախողվել են: Ըստ նրանց, ժամանակը չէ օլիմպիական խաղերում մեղալի նվաճել, կարելի է բավարարվել աշխարհի եւ եվրոպայի առաջնություններում, միջազգային մրցաշարերում նվաճած մեդալներով: Ինչ վերաբերում է ԱՄՆ Դանիելյանի անհաջողությանը, աղա Կահան Բիչախյանը նշեց, որ նախավարժանի ժամա-

Պատճառաբանությունները համոզիչ չէին

Լրագրողներին չհաջողվեց հարցեր ուղղել Իշխան Զաֆարյանին

Ճախողման գլխավոր դասախոսներն էին Իշխան Զաֆարյանին: Այդպես էլ չհաջողվեց զրույց անել ինչպես չի ներկայացել ասուլիսին: Ըստ ԱՕԿ-ի լրագրողներից մեկի Յուրի Ալեքսանյանի, Իշխան Զաֆարյանի ներկայությունը կարող էր կասկածել ասուլիսին ներկա հավաքականների գլխավոր մարզիկներին՝ ելույթներ ունենալիս: Այդ փաստարկն, իհարկե, համոզիչ չէր:

Ինչպես, Միխայել Խոմիդանը անդրադարձնալով օլիմպիադայի նախադասարանությանը, հավաստեց, որ ստորադասակարգի արեւ է հնարավոր ամեն ինչ հավաքականների ուսումնամարզական գործընթացը կազմակերպելու, մրցումներին մարզիկների մասնակցության համար: Մարզիկները հաստատեցին, որ ծրագրված բոլոր հավաքումներն ու մրցումներն անցկացվել են: Նվազեց, որ մեկ տարում այդ նպատակով ստորադասակարգի ծախսեր է 353 մլն դրամ (200 մլն-ը՝ մրցումների մասնակցության, 153 մլն-ը՝ հավաքների կազմակերպման համար): Միաժամանակ նրանք զգուշացրին, որ այդ գումարը բավական չէ, գոնե մոտ է եռապատկել: Մարզիկներն իրենց դժգոհությունն արտահայտեցին աշխատանքների խղճով չափերից: Ինչպես նկատեց ծանրամարտի հավաքականի մարզիչ Կահան Բիչախյանը, 50 դոլար աշխատավարձ ստացող մարզից օլիմպիա-

դիական խաղերում մեղալիներ նվաճելու համար առեփառ ծախսեր միջին կասարի ժամանակահատվածում, մարզիկները բարձր վարձատրվեցին: Եթե այս սրամարտությանը առաջնորդվեմ, աղա մեր մարզիկներից հաջողության հասնելու ոչ մի ակնկալիներ չկան: Տարօրինակ էր նաև, որ ըստ Միխայել Խոմիդանի, ստորադասակարգի ընդամենը մեկ տարի է կազմակերպվել եւ այդ ժամանակահատվածը բավարար չէր օլիմպիադային դասառաջ մակարդակով նախադասարաններին: Բայց չէ՛ր որ մինչ այդ գործող ստորադասակարգիում էլ աշխատանք էին արթն մարզաձեւերի նույն ժամանակ մարզիկները, մասնագետ-

«Փյունիկի» դժվարին հաղթանակը

Երեկ «Հանրապետական» մարզադաշտում առաջնության առաջատար «Փյունիկը» հյուրընկալել էր հետնադասակարգի մեկին՝ «Կոսայիին»: Վերջինս երրորդ շրջանը բավական հաջող է սկսել եւ ճիգեր է գործադրում վնասված գոտուց խույս տալու համար: Հաշվետու խաղում էլ ցույց տվեց, որ հիմնականում երեսուցյալ ֆուտբոլիստներով համալրված «Կոսայի» բավական մեծ ներուժ ունի: Պարզապես թիմին դեռեւս ժամանակակից ֆուտբոլի փոփոխությունները: Գոյեց հենց դրանով մոտ էր բացարձակ հանդիպման 83-րդ րոպեին կոսայիցի Արման Միմասյանի՝ 11 մ-անոց նշանակից վրիպումը: Այդ դրանից «Կոսայի» գիջում էր մրցակցին 0-1 հաշվով եւ հիանալի հնարավորություն էր ստացել վերականգնելու հավասարակշռությունը: Այլապես «Կոսայի» կարող էր 1 միավոր վասակել:

Ինչ վերաբերում է «Փյունիկին», աղա թիմն իր հնարավորություններից ցածր հանդես եկավ: Եվ իրավացի էր «Փյունիկի» գլխավոր մարզիչ Կարգան Միմասյանը, որը խաղից հետո իր դժգոհությունն արտահայտեց ֆուտբոլիստների գործողություններից: Ընդհանրապես առաջին խաղակեսն անցավ անհետաքրքիր դասարանում, բավական ցածր տեմպով: Գոլային դրանք եւս սակավաթիվ էին: «Փյունիկն» ընդամենը 2 անգամ վնասվածքներ տվեց սեղանի, սակայն Մանուչարյանի եւ Գալուստ Պետրոսյանի հարվածները նպատակահարմար չէին: «Կոսայի» իր բարձր էր Արման Միմասյանի ռուգանային հուժկու հարվածը, որը մի փոքր բարձր ստացվեց:

Րոպյան հասնել, եթե Գոռ Միրզախանյանը, մեծ-մեծ հայտնվելով դարձաբեկ դիմաց, դիմում հարվածներ: Իսկ աղա, «Փյունիկի» հերթական գործունեությունը մեկն ավարտվեց «Կոսայի» դարձաբեկ 11 մետրանոց հարվածի նշանակմամբ. ռուգանային հրադարձում վայր էին գցել Տիգրան Դավթյանին: Եղգար Մանուչարյանը հստակ իրադրեց 11 մետրանոցը: Հենց այդ հարվածն էլ վճռորոշ եղավ: «Փյունիկը» դժվարին հաղթանակ տոնեց: Տեղեկացնենք, որ «Միկա»-«Բանանց» հանդիպումը հետաձգվել է:

